

ya dönerek diğer kardeşlerinin muhalefetine rağmen tahta oturdu (VI. Alfonso). Asilzadelerin başını çektiği Kastilyalılar, kardeşinin öldürülmesine karışmadığına dair yemin etmedikçe VI. Alfonso'yu kral tanımayacaklarını söylediler; aralarında Sid de bulunuyordu. Alfonso onun bu davranışını unutmadi. Fakat başlangıçta desteğine ihtiyaç duyduğu için sert muamele yerine yeğeni Jimena'yla evlendirmek suretiyle yaklaşmayı tercih etti (1074). Beş yıl sonra Alfonso, Sid'i Abbâdiler'in ödemekte olduğu yıllık haracı almak üzere İsbiliye'ye (Sevilla) gönderdi. Bir süre orada kaldıktan sonra geri döndüğünde onu aldığı haracın bir kısmını zimmetine geçirdiği suçlamasıyla Kastilya'dan sürdü.

Sid, sürgün kararı üzerine beraberindeki 300 adamıyla birlikte ücretli asker olarak Sarakusta ve civarında hüküm süren Hüdiler'in (Benû Hüd) hizmetine girdi; özellikle Yûsuf el-Mü'temen zamanında başkumandanlığa getirildi ve emîrin sözüne en fazla değer verdiği kişi haline geldi. Mü'temen'in yerini alan oğlu Ahmed el-Müstaîn-Billâh döneminde de nüfuz ve itibarını korudu. Onun, Lâride (Lerida) ve Turtuşa (Tortosa) Emîri Münzir b. Ahmed'in Belensiye'yi (Valencia) sıkıştırması karşısında yardım isteyen şehrin emîri Yahyâ el-Kâdir'in çağrısı üzerine Müstaîn'le birlikte harekete geçtiği sırada Müstaîn'in Sid ile Belensiye'nin kendisine, ganimetlerin Sid'e ait olmasına dair gizli bir anlaşma yaptığı bilinmektedir. Bu anlaşmadan haberdar olan Kâdir, Sid ile temas kurdu ve bol miktarda para ve hediye vaadinde bulunarak onun Müstaîn'in şehri işgal planına karşı çıkmasını sağladı. Sid, şahsî gücünü ve nüfuzunu arttırmak için müslüman emîrler arasındaki çatışmaların ortaya çıkardığı imkânları gayet iyi değerlendirdi; bu arada Kâdir'le kurduğu gizli bağlantının bir benzerini Müstaîn'in hasmı olan kardeşi Münzir'le de yaptı. Diğer taraftan kendisini Kastilya'dan süren VI. Alfonso'ya yaklaşarak ondan tâbiyetindeki müslüman hükümdarların topraklarını istilâ etmesi hususunda izin aldı. Daha sonra da Kastilya Krallığı adına sırasıyla Şentemeriye (Santáver), Murbaytar (Murviedro), el-Bunt (Alpuente) şehirlerini haraca bağladı. Ancak Sid'in Alfonso ile olan ilişkileri, gerek kontrolsüz bir şekilde güçlenmesi gerekse Kastilyalılar'ın Murâbîtlar'a karşı 481'de (1088) Lit'te (Aledo) giriştikleri savaşa vaktinde destek sağlamaması yüzünden bir defa daha bozuldu. Kral, Sid'in davranışlarını ihanet sayıp hükmettiği bütün kaleleri elinden aldığı gibi eşini ve çocukla-

rını da hapse attırdı. Alfonso'nun tutumunu Sid'i yeniden Hüdî Emîri Müstaîn'e yaklaştırdı ve onun davetiyle Murâbîtlar'ın Doğu Endülüs'te güçlenmesini önlemek için Hüdîler'in Navarra (Neberre) ve Aragon kralıklarıyla birlikte oluşturduğu ortak cepheye Sid de katıldı. Aynı günlerde VI. Alfonso'nun yaptıklarına karşılık Kastilya topraklarında talan ve yağma hareketlerine girişti. Bunun üzerine Alfonso, eski katı tutumundan vazgeçerek onu affettiğini ve istediği zaman Kastilya topraklarına dönebileceğini bildirdi.

485 (1092) yılında Belensiye halkı, Murâbîtlar'ın desteğini alan Kadî İbn Cehhâf'ın öncülüğünde Sid'in himayesindeki Yahyâ el-Kâdir'e karşı ayaklandı. Emîr öldürüldü ve yüklü miktardaki şahsî servetine İbn Cehhâf tarafından el konuldu; Kâdir'in adamları ise Sid'e katıldı. Sid önce, haraç ödenmesi şartıyla şehrin yönetiminin İbn Cehhâf'ın elinde kalmasına razı olacağını söyleyerek onunla Murâbîtlar'ın arasındaki ittifakın bozulmasını sağladı, sonra da şehri kuşattı. Yirmi ay süren kuşatmanın ardından açlık ve salgın hastalıklara bağlı kitlesel ölümlere mâruz kalan halk en sonunda İbn Cehhâf'ı şehri teslim etmek zorunda bıraktı. Sid şehri yıkarak harabeye çevirdi, böylece Âmirîler hânedanına son verdi. Kâdir'in hazinesini istediği İbn Cehhâf'ın hazinenin bir kısmını sakladığını anlayınca onu şehir meydanında diri diri yaktırdı; ayrıca eşraftan başka kişilerin de yakıldığı rivayet edilmektedir. Sid'in Belensiye'yi ele geçirmesinin ardından şehri geri almaya yönelik Murâbît kuşatması başladı. Bu sırada Sid, hayattaki tek oğlunun Tuleytula yakınlarında Murâbîtlar'la giriştiği bir savaşta ölmesi üzerine duyduğu üzüntüden kaynaklanan bir rahatsızlık sonucu 1099 Haziranında öldü. Şehrin idaresini üstlenen eşi Jimena kuşatmaya iki yıl dayanmakla birlikte nihayet şehirden ayrılmak zorunda kaldı ve giderken beraberinde götürdüğü Sid'in kemiklerini Burgos yakınlarındaki San Pedro de Cardena Manastırı'nın hazinesine gömdürdü.

Her ne kadar kaynaklar, Sid'i hem hırslıyanlara hem müslümanlara karşı aynı sertlikle savaşan, camiler kadar kiliseleri de yıkmaktan çekinmeyen kendi başına buyruk bir maceracı ve yağmacı olarak tasvir ederse de XII. yüzyıldan itibaren onun adı etrafında gelişen birçok efsane, menkıbe ve destanla, XVII. yüzyıldan itibaren kaleme alınan tiyatro eserleriyle tarihî şahsiyeti büyük ölçüde kurgusal bir kişiliğe dönüştürülmüş, bu arada yıllarca müslüman hükümdarların yanında paralı askerlik yap-

ması, krallara da emîrlere de hizmet ederken daima şahsî menfaatlerini ön planda tutması gibi yanlarına hiç yer verilmemiştir. Sid etrafında oluşan edebî eserler arasında 3700 mısralık *Poema del Cid*, XVII. yüzyılın meşhur şair ve drama yazarı Guiller de Castro'nun başeseri *Las Mocedades del Cid* ve Pierre Corneille'in parlak trajedisi *Le Cid* zikredilebilir.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Bessâm eş-Şenterîni, *eğ-Zahîre*, III/1, s. 92 vd.; İbnü'l-Kerbedûs, *Târîhu'l-Endelûs* (nşr. Ahmed Muhtâr el-Abbâdî), Madrid 1971, s. 99 vd.; İbnü'l-Ebbâr, *el-Hulle'tü's-siyerâ*? (nşr. Hüseyin Münis), Kahire 1963, II, 19, 114, 125-127, 167-168, 225; Makkârî, *Nefhu't-îtib*, IV, 21, 455; R. Dozy, *Le Cid*, Leyde 1860; R. Menéndez Pidal, *El Cid en la historia*, Madrid 1921; a.mlf., *La España del Cid*, Madrid 1967; J. M. Gárate Córdoba, *Las huellas del Cid*, Burgos 1953; S. Clissold, *In Search of the Cid*, London 1965; C. Bandera Gómez, *El poema de mio Cid: Poesia, historia, mito*, Madrid 1969; M. Abdullah İnân, *Düvelü't-tavâ'if*, Kahire 1969, s. 231-252; J. Horrent, *Historia y poesia en torno al "Canta del Cid"*, Barcelona 1973; A. Ubieta Arteta, *El "Cantar de mio Cid" y algunos problemas históricos*, Valencia 1973; C. Smith, *The Making of the Poema de mio Cid*, Cambridge-New York 1983; D. Wasserstein, *The Rise and Fall of the Party-Kings: Politics an Society in Islamic Spain 1002-1086*, Princeton 1985, s. 262-263; J. Duggan, *The Cantar de mio Cid*, Cambridge 1989; R. A. Fletcher, *The Quest for El Cid*, London 1989; Nil Ünsal, *Cid Destanındaki Temel Kavramlar* (doktora tezi, 1993), AĐ Sosyal Bilimler Enstitüsü; E. Lévi-Provençal, "Le Cid de l'histoire", *RH*, CLXXX (1937), s. 58-74; a.mlf., "La toma de Valencia por el Cid segun las fuentes musulmanas", *al-Andalus*, XIII, Madrid 1948, s. 97-156; a.mlf. - R. Hitchcock, "al-Sid", *El²* (İng.), IX, 533-534; A. Huici Miranda, "El Cadi de Valencia Ibn Şahhâf quemado vivo por el Cid", *Revista del Instituto Egipcio de estudios Islámicos en Madrid*, XI-XII, Madrid 1963-64, s. 14-67.

MEHMET ÖZDEMİR

SİDÂNE

(bk. HİCÂBE).

SİDÎ HALİL

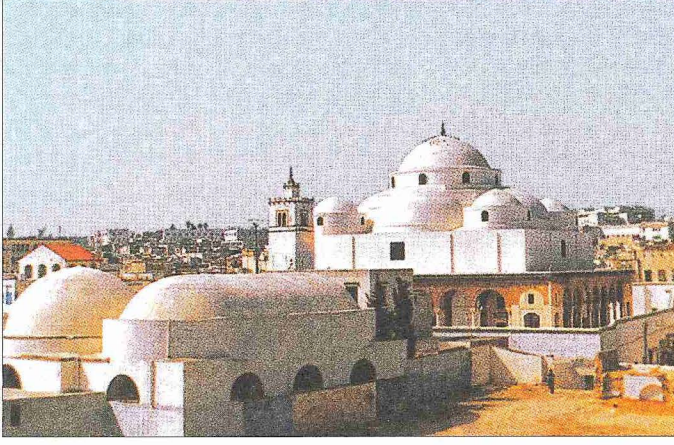
(bk. CÜNDİ).

SİDÎ MAHREZ CAMİİ

Tunus'ta plan şeması ve çinileriyle klasik Osmanlı mimarisini temsil eden cami.

Eski şehrin (Medine) kuzeyinde çarşıların yoğun olduğu bir bölgede Zeheb ve Karmatu sokakları ile çevrilen geniş alanda inşa edilmiştir. Buradaki küçük bir mes-

Sidi
Mahrez
Camii –
Tunus

cid yıkılarak yerine yapılan ve adını hemen yanındaki Sîdî Mahrez Zâviyesi'nden alan caminin inşasına ilk defa Mehmed Bey el-Murâdî tarafından 1104 (1692-93) yılında başlanmıştır. Bu sebeple bazı kaynaklarda Mehmed Bey Camii olarak da geçmektedir. 1675'te başa geçen Mehmed Bey'in bu camiden başka Kayrevan'daki Sîdî Sâhib Külliyesi'ne zâviye ve minare eklettiği, ayrıca Tunus'ta birçok köprü yaptırdığı bilinmektedir. 1108 (1696-97) yılında Mehmed Bey'in ölümü üzerine caminin yapımına onun yerine geçen kardeşi Ramazan Bey devam etmiş, Ramazan Bey'in ölümünden bir yıl sonra 1110'da (1698-99) Murad Bey tarafından tamamlanmıştır. 1981 yılında önemli bir onarım geçiren yapı günümüzde bakımlı durumdadır.

Dış avlu duvarlarının oldukça yüksek tutulması ve çok sayıda küçük satıcı kulübesiyle âdeta kapanması yüzünden yakından kolayca algılanamayan camiye düz atkılı ve sade üç kapıdan girilmektedir. Sokaktan merdivenle çıkılan yükseltilmiş bir alan üzerinde inşa edilen cami, beden duvarlarından kubbe kilit taşına kadar kademeler halinde yükselen beyaza boyanmış dış cepheleriyle şehrin genel silüeti içinde dikkatleri üstüne çekmektedir. Ancak revak kemerlerinin üzerinde aşırı yükseltilen kalkan duvarları sebebiyle üst örtüdeki kademelenme avludan görülmemektedir.

Avludan harime dokuz kapı ile girilmektedir. Kare iç mekân ortada dört pâyeye üzerinde kemerlere oturan ve pandantiflerle geçişi sağlanan 11,70 m. çapında büyük kubbe, dört yönde ise yarım kubbe ve köşelerde geçişi trompla sağlanan daha küçük birer kubbe ile örtülerek merkezî plan şeması elde edilmiştir. İç mekânda duvar pâyeleri, merkezî kubbeyi taşıyan pâyelere kemerlerle bağlanmaktadır. Ortaya ge-

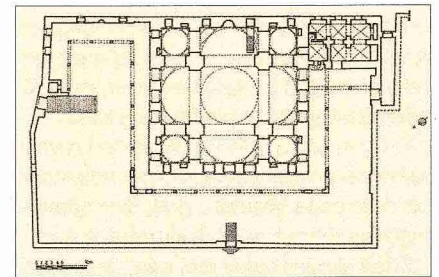
len kısımları pahlanan pâyelerin birbirine uzaklığı 10,20 m., yerden kilit taşına kadar kubbenin yüksekliği 29 metredir. Harim cami beden duvarları ile orta kubbe, yarım kubbeler ve eksedraların kasnaklarına açılan otuz dört pencereden ışık almaktadır. Duvarlara altısı kible cephesinde olmak üzere on iki dolap nişi açılmıştır.

İç mekânda duvarlar yerden 4 m. yüksekliğe kadar beyaz mermerle kaplanmış olup buradaki kapı, pencere ve dolap nişleri kalın siyah konturla çerçevelenmiştir. Harimin köşelerindeki duvarlarda mermer panoların içi, koyu renkli sekiz kollu yıldız motiflerinin çevresinde altıgen ve sekizgenlerden oluşan geometrik kompozisyonlarla süslenmiştir. Güney duvardaki dolap nişlerinin üzerinden mihrabın üst hizasına kadar olan bütün yüzey, yer yer mercan kırmızısının kullanıldığı sır altı tekniğindeki İznik çinileriyle kaplanmıştır. Bunlardan özellikle mihrabın iki yanında yer alan çiniler gerek renkleri gerek desen zenginlikleriyle dikkat çekicidir. Bir büyük, bir küçük panolar halinde sıralanan üç farklı kompozisyon görülmektedir. Bu kompozisyonlar, içlerinde gül bezekler bulunan daireler ve papatyalarla sarılan sivri uçlu yapraklı çiçeklerin yan yana dizilmesinden oluşan desenlere sahip çini bordür ile çerçevelenmiştir. Mihrabın üst hizasında iç mekânın bütün duvarlarını dolaşan alçı bezeme yuvarlak kemerli panoların içlerinde çok ince işlenmiş palmet, rûmî, lâle ve üç yapraklı çiçeklerden oluşmaktadır. Bunların üzerinde eksedralara kadar olan yüzeyde alçıdan konsol biçiminde bir friz yer alır. Buradan itibaren orta kubbenin kilit taşına kadar olan bütün yüzeyleri süsleyen alçı kaplama sonradan yapılmış olup orijinalinde bu yüzeylerin boş bırakıldığı eski resimlerden anlaşılmaktadır.

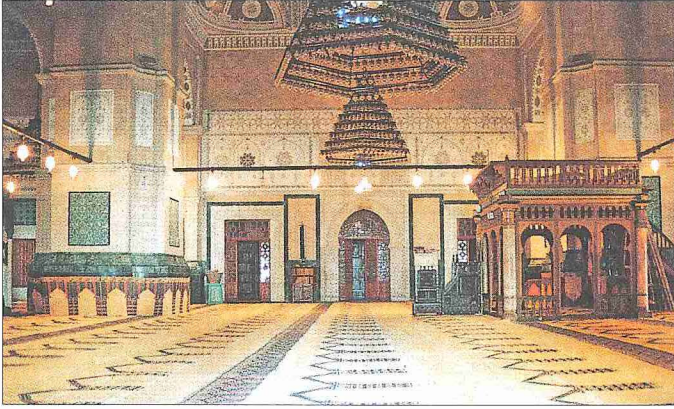
Merkezî kubbeyi taşıyan pâyeler kalın konsollarla beş bölüme ayrılmıştır. Yerden 1,60 m. yüksekliğe kadar siyah mermerle, bunun üzeri de yine sır altı tekniğindeki kaliteli İznik çinileriyle kaplanmıştır. Diğer yüzeyler boş bırakılmıştır. Pâyelerin üzerindeki pandantiflerin içleri kademelenerek yükselen dilimli kemerlerle sınırlandırılan, mavi zemine beyaz harflerle yazılmış sülüs hatlı âyet kitâbesi, bunun çevresinde üçer selvi motifli köşelerde dört halife isimleri ile süslenmiştir. Bunların üzerinde İhlâs sûresiyle dua ibarelerinin yazıldığı palmet frizi ve çiçek dizilerinden oluşan bir süsleme kuşağı ile yuvarlak kemerli sekiz pencerenin açıldığı dairevi kubbe kasnağı yer almaktadır.

Harimin güney duvarının ortasındaki at nalı kemerli mermer mihrap yerel etkiler taşır. Dıştan siyah çizgilerle kuşatılan mihrabın yanlarda meandır başlıklı sütunçeler üzerinde yükselen at nalı kemeri ilki siyah-beyaz taşla, diğeri düz iki silme ile çevrelenmektedir. Siyah konturla sınırlandırılan kemer alınlıklarının üst köşesine sekiz kollu yıldız motifinin işlendiği kare panolar yerleştirilmiştir. Mihrap kavsarası alçıdan kolları uzun altıgenlerin arasındaki palmet ve stilize çiçek motifleriyle süslenmiştir. Mihrabın alt bölümünü üstleri yine at nalı kemerle sonlanan küçük nişler hareketlendirmiştir. Mihrabın sağında yer alan minber mermerdendir. Meandır başlıklı sütunçeler üzerinde yükselen yuvarlak kemerli kapının kemer alınlıkları sarı renkli kıvrık dallarla süslenmiştir. Orta kolları uzun altıgenlerle oluşturulmuş büyük bir üçgen motifinin bulunduğu yan ayakların alt bölümünde yuvarlak kemerli süpürgelik bulunmaktadır. Kemer alınlıkları minber kapısında olduğu gibi koyu yeşil zemine sarı renkli stilize palmet, rû-

Sidi Mahrez Camii'nin planı

Sidi
Mahrez
Camii'nin
içinden
bir görünüş

mî ve kıvrık dallarla süslenmiştir. Müezzin mahfili kuzeybatıdaki pâyenin yanında bulunmaktadır. Pembe renkli dört sütunun taşıdığı at nalı kemerli alt bölümle merdivenle çıkılan parmaklıklı bir üst bölümden oluşmaktadır. Ahşap üzerine yapılan kalem işi bezemeler son onarımdan kalmadır.

Caminin harimini kible yönü hariç üç yönden saran revaklı avluya, Sîdî Mahrez ve Zeheb sokağı ile güneydeki çıkmaz sokağa açılan kapının önündeki merdivenlerden çıkılır. Revaklar, köşelerde altı duvar pâyesiyile yirmi altı sütun üzerindeki yirmi dört at nalı kemerden meydana gelmekte olup düz çatı ile örtülmüştür. Avlunun doğu kanadındaki kible duvarında, yanlardaki düz at nalı pencerelerin ortasında at nalı kemerli istirdiye yivli kavsaralı bir mihrap nişi yer almaktadır. Avludan harime girişi sağlayan dokuz kapıdan yan cephelerdeki düz at nalı, diğerleri at nalı kemerlidir.

Avlunun doğu duvarına bitişik olan minare burada daha önce var olan mescide aittir. Kare bir blok halinde caminin yarım kubbeleri seviyesine kadar yükselen minareye revaklara açılan sade bir kapı ile girilmektedir. Dört yöne yuvarlak kemerli ikiz pencerelerle açılan balkon şeklindeki şerefi üstte taşıyan küçük üçgenlerle son bulmaktadır. Bunun üzerindeki kısa tutulan petek bölümünün ardından prizmatik külâh gelmektedir. Avlunun kuzey köşesinde bulunan imam evi avluya merdivenli bir kapı ile açılmaktadır. Harime bağlantısı bir kapı ile sağlanan dikdörtgen planlı bu mekân ortada iki ayak üzerinde yükselen altı çapraz tonozla örtülmektedir.

Klasik Osmanlı sanatının Tunus'taki temsilcisi konumunda olan Sîdî Mahrez Camii'nin plan düzeninin uygulandığı birçok yapı içinde bu camiye en yakını -dikdörtgen

planlı taşıyıcıları, tabhaneleri, kapı ve pencere gibi ayrıntıları dışında- Diyarbakır'daki Fâtihi Paşa Camii'dir. Bununla birlikte merkezî kubbenin etrafındaki yarım kubbeleri, Kahire'deki Mehmed Ali Paşa Camii ve Humus Ulucamii'nde olduğu gibi şişkin tutulmuştur. Osmanlı döneminde Tunus'ta yapılan camilerde daha sonra tekrar edilmeyen bu şemanın türbelerde kullanılması ilginçtir. Zira XVIII. yüzyılın ortalarında yapılan Bey Türbesi ile Mehdiye'de Hamza Türbesi merkezî planlı yapıların Tunus'taki diğer örnekleridir.

BİBLİYOGRAFYA :

- H. Saladin, *Tunis et Kairouan*, Paris 1908, s. 60; G. Marçais, *Manuel d'art musulman*, Paris 1927, II, 853-855; a.m.f., *L'architecture musulmane d'occident*, Paris 1954, s. 463; Suut Kemal Yetkin, *İslâm Sanatı Tarihi*, Ankara 1954, s. 286; Slimane Mostafa Zbiss, "Tunus'ta Türk Sanatı", *Milletlerarası Birinci Türk Sanatları Kongresi (Ankara 19-24 Ekim 1959), Kongreye Sunulan Tebliğler*, Ankara 1962, s. 417; a.m.f., *A travers les monuments musulmans de Tunisie*, Tunis 1963, s. 40; a.m.f., *Les monuments de Tunis*, Tunis 1971, s. 22; a.m.f., *La medina de Tunis*, Tunis 1981, s. 20; a.m.f., "el-Mehârib fi'l-'imâret-i'd-dîniyye bi'l-Mağribi'l-İslâmî", *el-Hidâye*, sy. 2, Tunus 1984, s. 55; D. Hill - L. Golvin, *Islamic Architecture in North Africa*, London 1976, s. 96-97; A. Papadopoula, *l'islam et l'art musulman*, Paris 1976, s. 505; J. Binous, *Tunis, la ville et les monuments*, Tunis 1980, s. 109-110; Muhammed b. el-Hoca, *Târîhu me'âlimi't-tevhîd fi'l-kadîm ve fi'l-cedid* (nşr. Hammâdî es-Sâhilî - el-Cilânî b. Yahyâ), Tunus 1985, s. 185-197; Filiz Yenişehirlioğlu, *Türkiye Dışındaki Osmanlı Mimari Yapıları*, Ankara 1989, s. 163; Abdelaziz Daoulati, "La céramique ottomane en Tunisie à l'époque turque et husseinite (XVIe-XIXe siècle)", *9. Milletlerarası Türk Sanatları Kongresi, Bildiri Özetleri*, Ankara 1991, s. 63; Mohamed Béji Ben Mami, "L'architecture ottomane: La mosquée M'hamed Bey à Tunis", a.e., s. 115; Kadir Pektaş, *Tunus'ta Osmanlı Mimari Eserleri*, Ankara 2002, s. 67-71; P. Grandchamp, "Les beys moradites", *Revue tunisienne*, sy. 42, Tunis 1941, s. 227-232; A. Pellegrin, "Mosquées et zaouïas de Tunis", *Chaiers Charles de Foucauld*, sy. 2, Paris 1950, s. 225.

KADİR PEKTAŞ

SİDÎ MUHAMMED

(bk. MEVLÂY MUHAMMED IV).

SİDÎ UKBE CAMİİ

Tunus'un Kayrevan şehrinde
670-862 yılları arasında
inşa edilen cami.

Ukbe b. Nâfi tarafından kurulan Kayrevan şehrinde yer alan caminin temelleri 50 (670) yılında atılmıştır. 684-688 arasında ulucami, câmiu'l-kebir adı ile de anılan yapı Berberîler'in işgal ettiği şehirde hayli zarar görmüş, 693-697'de yeni baştan inşa edilmiştir. 84 (703) yılında Hassân b. Nu'mân tarafından mihrabı hariç yıktırılıp yeniden yapılan cami zamanla ihtiyaca cevap veremeyecek duruma gelince Emevî Halifesi Hişâm b. Abdülmelik'in emriyle Bişr b. Safvân camiiyi 105 (724) yılında kuzey yönünde genişletti. Daha sonra Abbâsîler döneminde Yezid b. Hâtim tarafından 772'de mihrap dışında yıkıldı ve 157'de (774) yeniden inşa edildi. Ancak caminin mihrabı Ukbe b. Nâfi tarafından yaptırıldığı için yıkılmamış, duvarlarla çevrilecek korunmuştur. Kuzey Afrika'da hüküm süren Ağlebîler zamanında I. Ziyâdetullah (221/836) camiiyi mihrapla birlikte yıktırıp tekrar inşa ettirmiş, 248 (862) yılında II. İbrâhim ibadet mekânını genişletmiş, orta nefte giriş bölümünün üzerini Bâb el-Bahû Kubbesi olarak adlandırılan bir kubbe ile kapatmıştır. Caminin Hafsi hânedanı döneminde de restore edildiği, güneybatı köşesinde ve Bâb el-Lala Reyâne diye adlandırılan kuzeybatı köşesindeki iki kapı üzerinde yer alan kitâbelerden anlaşılabilir. Osmanlı döneminde de yapının bazı bölümleri onarım görmüştür. Minberin sağında yer alan maksûre, kitâbesine göre Abdullah Türkiyoğlu Topal Mustafa tarafından 1034'te (1624-25), Bâb el-Bahû da yine kitâbesine göre 1244'te (1828-29) yenilenmiştir. Ayrıca avluya kitâbesinden 1258 (1842) yılında Süslü Ahmed b. Kâsım Ammâr'ın yaptırdığı anlaşılabilir bir güneş saati eklenmiştir.

Sîdî Ukbe Camii, Kayrevan'ın ilk yerleşim merkezi olan Medine'yi çevreleyen surların kuzeydoğu köşesinde bulunmaktadır. Güneyden kuzeye doğru daralan duvarları sebebiyle düzgün dikdörtgen plan göstermeyen cami, kare gövdeli kalın minaresi ve cephesi payandalarla desteklenen yüksek beden duvarları ile dıştan kale görünümüne sahiptir. Camiye yan cephe-